

מיוחננים

פלסטיין — אבל לא הציע להם מדינה פלסטינית.
 חלילה — כי זוהי דרך נועזת, המחייבת החלטה. ואם יש משהו השנוא על הליכוד-הלאומי האשכולי, הרי זה תעוזה והחלטה.
 חלילה — כי זוהי דרך שאינה מוצאת כל-כך חן בעיני ירידנו האמריקאים, שתמיד ממלכת-הבובות של המלך חור-סיין חשוב להם יותר מאשר הסדר של ממש לבעיית הארץ והמרחב.
 חלילה — כי זוהי דרך המובילה לפירוקה המייד של ממשלת-הליכוד-הלאומי, ותעורר אצלם את השאלה מי יהיה ראש הממשלה הבאה.
ובכן — מר אשכול לא הציע להם דבר נורא כזה.

הוא גם לא הציע להם שום הצעה אחרת. אף לא אחת!
 אם כן, לשם מה הזמין אותם בכלל? על מה דיבר עימם? הוא הזמין אותם כדי להגיד להם שאנחנו צודקים, ונורא רוצים בשלום.

וכדי לבקש אותם ללכת אל המלך חוסיין ואל הנשיא עבד-אלנאצר ולשכנעם לפתוח במשאומתן ישיר, פנים-אל-פנים, עם ישראל.
 וכאשר שאלו אותו המנהיגים האלה, בתמימות, מה יגידו לחוסיין ולעבד-אלנאצר, מה הם הקחים הכלליים להסדר המוצע עלידי ישראל — אמר להם מר אשכול שאת זאת אין הוא מוכן לגלות להם.
 "בואו נא לשולחן הדיונים", אמר להם, "ואת הכל נוכל לפתור."

ומנהיגי הגדה קבעו: "מר אשכול סירב לי השמיע באוזנינו משהו על נכונות ישראל לוותר בעניין כלשהו."
 על כן התפתח ויכוח חריף ועקר בכמה מן הפגישות, והעניין כולו נגמר באפס.

אזהדיו היותר-מושבעים של מר אשכול יכולים לטעון, כי הוא שטוש אינו מבין, ועל כן התפתח, מתוך רצון טוב, לעשות דבר שאין בו תועלת.
אך שוב: לא דובים ולא יער.
 למר אשכול יש יועצים מצויינים — פיקחים, נבונים, שקולים — המסתובבים בשטח מזה חודשים רבים. לא פעם נפגשתי עימם בחדר-האורחים של אותם מנהיגי-הגדה שהוזמנו לפגישות.

ואותם מנהיגים — שאחדים מהם הם אישים ממדרגה ראשונה, גם בהשואה למנהיגינו שלנו — אמרו לשליחי מר אשכול, כשם שאמרו לי: "אם תובא לנו הצעה מוסכמת של ממשלת-ישראל, נפעל. אם לא ייאמר לנו, לפחות באופן כללי, מה רוצה ממשלת-ישראל, מהי תוכנית השלום שלה, באיזה כיוון עקרונה היא רוצה ללכת — אין לנו מה לעשות. אין תועלת בפעולתנו. לא בשכם, לא בחברון, וגם לא בי עמאן ובקאהיר."

מר אשכול ידע זאת, או היה צריך לדעת, אם טרח לקרוא את הדו"ח של יועציו.

ובכל זאת עשה בדיוק את הדבר אשר מנהיגי-פלסטיין אמרו מראש שאין לו כל ערך: הזמין אותם מבלי להציג להם דבר, ביקש אותם לשלד את מנהיגי-ערב מבלי להגיד להם במה לשלד אותם, ולמה.
 ואומנם, חיכמת אל-מצרי וחבריו נסעו. תושבי הגדה אף ראו את אל-מצרי, שהיה בשעתו בעל טחנות-רוח ביפו, מחייך אליהם בטלביניה של עמאן.
הם לא יכלו לדעת כי הוא טוחן שם ובי קאהיר מים — כי מר אשכול לא נתן לו שום דבר אחר לפתוח.

מה יש לנו כאן? מה טיבו של מיבצע זה?
 חוסר-אחריות פוליטי?

מישחק קל-ידעת בעניינים שהם בבחינת חיים-מוות לעתיד המדינה ולכיתחונה?
 הונאה ציבורית כדי לפייס חלק של דעת-הקהל אשר התחיל לגלות, לאחרונה, סימנים של חוסר-מונחה וספקות לגבי כל דרכה של ממשלת-הליכוד-הלאומי, מאז המלחמה? ניסיון להיות הכל לכל — מלך הניצים בעיני המספחים, אביר הפדראציה בעיני שוחרי ה"פיתרון הפלסטיני, ומחזירי-השטחים בעיני הסודי המלך חוסיין בארץ ובוואשינגטון?
 אם כן, זהו נימרון פיקחי מאוד, ממולח מאוד. ואזי לנו, שנתברכנו במנהיגים בליכך פיקי חים, וכליכך לא חכמים.

על כן היה ברור לכל הפוליטיקאים הממולחים, כי רעיון זה אינו אלא נחלת מיעוט קטן-שבשקטנים, מיעוט שאין לו חשיבות ביום-הבחירות.
 וכי הרוב הגדול, העצום, המאסיבי, רוצה בסיפוח, ואחוז היסטריה שובניסטית, כמו עיתוני-הערב שלו.
 והנה — לא דובים ולא יער.

ומר אשכול, הפוליטיקאי בה"א הירדעה, ראה שיש לו כאן אגף חשוף לגמרי.

אגף שיש לבצר אותו מייד, לפני שיתעוררו אותם 41 מבין כל 100 ישראלים וישאלו את עצמם: מה עושה ראש-הממשלה למען השלום הפלסטיני?
 וכך, כאילו לגמרי במיקרה, באו הידיעות המרעישות ה-

זיכנות אל-מצרי: חיוך בעמאן

מוכחות כי מר אשכול דואג גם לפיתרון זה, ונפגש גם עם ראשי-פלסטינים, ומבקש לכונן אותם נציגות מופרת.

מה רע בזה? — ישאל האזרח בעל הרצון הטוב. האם בלא טוב מאוחר מאשר בכלל לא?

האם אין זו הדגמה יפה של דמוקראטיה פעילה, כשראש-הממשלה שועה לרצון הציבור הנאור ופועל על פיו? מה יכול להיות טוב יותר מאשר קבלת רעיונותינו ותוכני ניותינו עלידי מר אשכול — האיש האחד המסוגל להגשימם מאלתרי?

כל זה היה נכון — אילו האמנתי לרגע כי מר אשכול מתכוון באמת ללכת בדרך זו.

אולם במשך חמש השנים האחרונות, ובמיוחד בשנה ה-אחרונה, למדנו משהו על שיטותיו של מר אשכול, ורק אדם תמים מאוד יכול עוד לשנות באשליות לגביהן.

הפגישות האלה באו לצורכי ראויה, לצורך הרגעת הציבור.
 אין בהן ממש.

על מה אני מבסס הנחה זו? מניין לי שלא השתנה מר אשכול לפתע? אולי עשה את חשבון-הנפש, ונכח לדעת כי ביזבו שנה שלמה בשיא נצחוננו, והחליט: אותם 41 צודקים?

הלחאי וזה היה כן.
 אולם בינתיים נודעו פרטים על מהלך אותן פגישות — והם מוכיחים ששום דבר לא השתנה.

מסתבר, כי מר אשכול הזמין את מנהיגי

ר בכך, ראשי-ממשלתנו ירום-הודו נאות לזמן לפגישות עימו את ראשי העם הערבי הפלסטיני.

הוא נפגש עם חיכמת אל-מצרי, מי שהיה יו"ר הפארל-מנט הירדני, ממנהיגי שכם. ועם אנור נוסייבה, מי שהיה שר-הביטחון של ירדן, ממנהיגי ירושלים המיוחדת, ועם השייך מוחמד עלי אל-זעברי, מנהיג חברון. ועם עוד כמה וכמה מן האישים הבולטים בגדה המערבית.

"אשכול מנסה להקים נציגות פלסטינית!"
אומרת הכותרת של עטאללה מנצור בעיתון "הארץ".

ל כאורה, הייתי צריך לצאת מגדרי מרוב שימחה. הנה, אחרי כימעט שנה של כיבוש, הואיל ראשי-הממשלה, האחראי העליון למדינות ישראל, להיפגש בפעם ה-ראשונה עם ראשי האוכלוסיה הכבושה.

האם לא הייתי צריך לומר: ברוך שהחיינו? האם לא את זאת בדיוק דרשנו מראש-הממשלה בעשרות נאומים בכנסת, במאות מאמרים ונאומים?

האם לא צעקנו, וחזרנו וצעקנו: כך מתחילה הדרך לשלום? **והנה, איננו יכול לשמוח.**

איננו יכול אפילו לברך.
כי איננו מאמין בכנות מעשהו של מר אשכול.

קודם כל, מה פיתאום? מה פשר העיתוי הזה של ה-פירסום? מדוע, אחרי חודשים כה ארוכים של מחל, של חוסר-מעש מוחלט, התעוררות נמרצת זו? ולא בחשאי, בשקט, אלא במלוא תרועות החצוצרות של הפירסומת?

אולי אני חשדן מדי. אולי הפכתי ספקן מוגזם, אחרי אחד-עשר חודשי המחל הנורא של ממשלת-הליכוד-הלאומי והפירסום-העצמי.

לכן מתקשרת ידיעה זו במוחי, בלי מושגים, עם ידיעה אחרת, שהתפרסמה לפני שבועיים כראש העמוד הראשון של העיתון הקרוא ביותר עלידי מר אשכול — העיתון "דבר".
 ידיעה זו בישרה כי המחקר המדעי ביותר, שנערך במדינה מאז המלחמה, העלה תוצאות מדהימות ממש.

תוצאות שהפכו על פיהן את כל ההנחות של מר אשכול וחבריו לגבי דעת-הקהל בי מדינה.

אתו מחקר הוכיח כי מבין כל מאה ישראלים, 78 רוצים בשלום יותר מאשר בכל דבר אחר.

לא במלחמה. לא בסיפוח בכל מחיר. לא בארץ-ישראל שלמה שפירושה סיכסוך נצחי.
 לא בדברים היפים, שהעיתונות ההמונית מטיפה להם השכם והערב.

הרוב הגדול, הרוב העצום, רוצה בשלום.
 ולחלק גדול מאותו רוב יש אפילו מושג ברור על הדרך המובילה לשלום.

המחקר הוכיח כי מבין כל מאה ישראלים, 41 מאמינים כי הדרך לשלום עוברת במדינה פלסטינית, שתהיה קשורה בישראל.

ולא סתם 41 מבין מאה, כי אם דחקה 41 המשכילים ביותר, המבוססים ביותר, האנשים שגדלו בארץ או שהגיעו אליה מלפני זמן רב, הציבור המעורה במדינה והמכיר את בעיותיה.

הציבור שמתוכו באים קציני-צה"ל, וראשי המיפעלים, המחנכים והיוזמים.

כלומר: אותו ציבור הקובע, במקדם או במאוחר, את הלך-הרוח של הארץ כולה.

אלה, דווקא אלה, תומכים ברעיון המכיר בקיום העם הפלסטיני והחותר לקראת שלום צודק והוגן עימו.

ר שבינו מר אשכול וחבריו זה היה, בלי ספק, שוק רציני.

כי עד אתמול הפך מר אשכול את הרעיון הזה לחוכא וטלולא.

כי שום שר בממשלת ישראל לא תמך בו.
 וכאשר הגשתי אותם כהצעת-החלטה רשמית לכנסת, הוא נידחה על-ידי 119 חברי-כנסת באחדות מרשימה (אם כי רבים באו אלי לאחר מכן והתנצלו על הצבעתם, באומרים שהיו מצביעים בעד הרעיון, לולא המשמעת הסיעתית.)
 ואף אחד מעיתוני-המדינה, זולת השבועון המסויים, לא הטיף לו בקביעות.